Shakespeare: Hamlet

Nádasdy Ádám fordítása

ÖTÖDIK FELVONÁS
ELSŐ SZÍN

Ophéliáról az a hír járja, hogy öngyilkos lett, vagyis nem lehetne egyházi temetést kapnia, amikor szentelt földbe temetik a halottat.

1. ***Milyen hangnemben beszélget a két sírásó?(Miközben Ophélia sírját ássák?)***
2. ***Miről elmélkedik Hamlet, miközben ő is részt vesz a szóviccekben?***

Temető.
Jön a Sírásó és a Cimborája

SÍRÁSÓ Hogyhogy egyházi temetést kap ez a lány, ha ő maga destruálta a halálát?
CIMBORA Mondom, hogy azt kap, úgyhogy ássad a sírt, egy-kettő. A halottkém kint volt nála, és megállapította, *hogy* egyházi temetés.
SÍRÁSÓ De az csak akkor lehetne, ha önvédelemből fulladt meg.
CIMBORA Mit tudom én, ez a döntés.
SÍRÁSÓ Akkor ez gondatlanságból elkövetett testi önsértés, csak az lehet. Mert ugye mi a probléma? Ha én szándékosan fulladok meg, akkor történt ugye egy cselekvés; a cselekvésnek pedig három ágazata van, úgymint megtenni, megcsinálni és elkövetni. Ergo a lány szándékosan fullasztotta meg magát.
CIMBORA Jó, de figyelj már, te fősírásó -
SÍRÁSÓ Elnézést, várjál. Itt van a víz - jó? Itt áll az ember - jó? Ha az ember odamegy a vízhez, és belefullad, akkor - akár akarta, akár nem - ő az, aki a menést végzi.
Meg bírod jegyezni? De ha a víz jön oda hozzá, és úgy fullad bele, akkor nem ő fullasztotta meg magát. Ergo aki nem vétkes a saját halálában, az nem rövidíti meg az életét.
CIMBORA Ezt mondja a törvény?
SÍRÁSÓ Ezt. Így szól a halottkémlelési törvény.
CIMBORA Megmondjam az igazságot? Ha ez nem úrinő lett volna, akkor most egyház nélkül temetnék el.
SÍRÁSÓ Nagyon jól mondod. Micsoda egy világ, a fejeseknek szabad vízbe fujtani meg fölakasztani magukat, a többi kereszténynek meg nem. Na, lássam az ásómat.
Igazi régi nemesember csak három van: a kertész, a kubikos meg a sírásó - ezek viszik tovább Ádám mesterségét. O is a földet túrta.
(Ásni kezd)
CIMBORA Hát Ádám nemesember volt?
SÍRÁSÓ Ő volt az első uralkodó.
CIMBORA Dehogyis volt uralkodó.
SÍRÁSÓ Mi az, te pogány vagy? Nem ismered a Bibliát? Azt mondja Ádámnak az Úr: „Uralkodjatok a csúszómászó állatokon."
Hát uralkodott. Fölteszek még egy kérdést. Ha nem tudod a választ, akkor végeztem veled.
CIMBORA Mondjad.
SÍRÁSÓ Tartósabbat épít, mint a kőműves, az ács meg a hajóépítő együttvéve - ki az?
CIMBORA Az akasztófa-csináló, mert ott gyorsan cserélődnek a használók, de a szerkezet mindegyiket túléli.
SÍRÁSÓ Csavaros egy eszed van, hallod-e, ez az akasztófa, ez egész jó. No de kinek jó? Azoknak jó, akik rosszak. Így aztán te is rossz vagy, ha azt mondod, hogy az akasztófa tartósabb, mint a templom; ergo az akasztófa pont neked jó. Na, próbálkozz tovább.
CIMBORA Hogy ki épít tartósabbat, mint a kőműves, az ács meg a hajóépítő?
SÍRÁSÓ Igen, mondd meg. Aztán szabad vagy.
CIMBORA Huhú, megvan!
SÍRÁSÓ Na?
CIMBORA Te jószagú, még sincs meg.
SÍRÁSÓ Ne hajszold tovább az agyadat, mert csökönyös szamár a veréstől se lesz gyorsabb. Szóval, ha legközelebb megkérdik tőled, azt válaszold:»a sír-ásó".
Ami házat ő készít, az ítéletnapig eltart. Menj, szaladj át a kocsmába, hozzál nekem egy korsó folyadékot.
Cimbora el
(Ásás közben énekel, közben nyög)
„Ifjú koromban, hajdanán, szerettem édesen;
az időt - uhh! -. nyújtottam - jaj! - csupán,
ez kellett - phű! - énnekem."

Jön Hamlet és Horatio, távolabb megállnak

HAMLET *(félre Horatióhoz)* Nem érzi át ez a fickó, hogy mit csinál? Sírt ás, közben meg énekel!
HORATIO Megszokta. Ő ezen már fönn se akad.
HAMLET Igaz. Annak finom a tapintása, aki keveset használja a kezét.
SÍRÁSÓ *(énekel)* „De jaj, a vénség utolért,
a markában vagyok:
elvisz egy másik földre most,
s én mindent itt hagyok."

(Ásójával egy koponyát dob föl)

HAMLET Ennek a koponyának is volt nyelve, és tudott énekelni. Ez a tahó meg odavágja a földre, mintha Káin állkapcsa volna, az első gyilkos-. Lehet, hogy amivel így dobálódzik, az éppen egy politikus feje, egy olyané, aki magát az Úristent is becsapta volna. Nem igaz?
HORATIO Lehet, fenség.
HAMLET Vagy egy udvaroncé, aki ilyet tudott mondani: J ó reggelt, drága fenség, hogy vagyunk, drága fenség?"
Lehet, *hogy ez* Lord Hogyishívják, aki dicsérte Lord Hogyishívják lovát, mert szerette volna ajándékba megkapni - nem igaz ?
HORATIO De, fenség.
HAMLET Ugye? De most már Lady Kukaccal él együtt, állkapocs kikapcsolva, a fejét meg a sírásó löködi a lapátjával Milyen titokzatos körforgás - ha át tudnánk látni valamiképpen! Hát érdemes volt táplálni ezeket a csontokat, mint hogy most csak kuglizzanak velük? Megfájdul a csontom, ha rágondolok.
[…]
HAMLET […]Beszélek ezzel a fickóval. - *(A Sírásóhoz)* Hé, mondja, kinek a sírja ez?
SÍRÁSÓ Az enyém, uram. *(Énekel)*
„Agyagból ásd ki otthonát -"
HAMLET Tényleg a magáé, mert maga lódítja ki belőle a földet.
SÍRÁSÓ Én nem lódítok, uram: az enyém egészen addig, amíg bele nem huppan valaki.
HAMLET De bizony lódít, mert benne áll, és azért mondja, hogy a magáé. Csakhogy a sír a halottaké, nem az élőké, tehát egy percig sem a magáé.
SÍRÁSÓ Inkább azé, aki túl van már a síráson, de nincs még túl a sírásón! Na, vigyázzon innen, mert odalódítok egy lapát hazugságot!
HAMLET Aztán milyen embernek lesz?
SÍRÁSÓ Nem embernek, uram.
HAMLET Akkor milyen asszonynak?
SÍRÁSÓ Annak se.
HAMLET Kit temetnek bele?
SÍRÁSÓ Olyat, uram, aki nő volt valaha, de - Isten nyugosztalja - meghalt.
HAMLET *(Horatióhoz)* Hű, de precíz a jóember. Értelmező szótár kell hozzá, különben a félreértés vermét ássa nekünk. Tényleg, Horatio, az utóbbi három évben észrevettem: *úgy* elterjedt a finomkodás, hogy a paraszt lábujja már sebesre böködi az arisztokrata sarkán a bőrkeményedést. - *(A Sírásóhoz)* Maga mióta sírásó?
SÍRÁSÓ Az év összes napja közül éppen aznap kezdtem el, amikor az öreg Hamlet király legyőzte az idősebb Fortinbrast.
HAMLET Annak mennyi ideje?
SÍRÁSÓ Nem tudja? Azt minden hülye tudja! Pontosan az a nap volt az, amikor az ifjú Hamlet megszületett - az, aki megbolondult, és elküldték Angliába.
HAMLET Ja, persze. Miért küldték el Angliába?
SÍRÁSÓ Miért, hát mert megbolondult. Ott majd visszajön az esze. Vagy ha nem, hát ott az se nagy baj.
HAMLET Miért?
SÍRÁSÓ Nem fogják észrevenni rajta. Ott mindenki ugyanolyan bolond.
HAMLET Hogy bolondult meg?
SÍRÁSÓ Nagyon furcsán, azt mondják.
HAMLET Hogyhogy furcsán?
SÍRÁSÓ Hát úgy, hogy elment az esze.
HAMLET De ez hol nyilvánult meg?
SÍRÁSÓ Hol, hol, itt Dániában. Én, uram, harminc éve vagyok itt temetői alkalmazott. Siheder korom óta.
HAMLET Mennyi idő után kezd az ember szétrohadni a földben?
SÍRÁSÓ Hát, ha nincs már a halála előtt szétrohadva - mert mostanában sok vérbajos, fekélyes hulla jön, amelyik a sírbatételt is alig éli túl -, akkor eltart nyolc vagy kilenc évig. A bőrkikészítő az kilenc évig.
HAMLET O miért tovább, mint más?
SÍRÁSÓ Azért, uram, mert a saját irháját *úgy* átjárja a cserzőanyag, hogy a vizet sokáig nem ereszti át; márpedig a víz a legnagyobb rohasztója ennek a mi szaros testünknek. Na, ez a koponya itt, ez huszonhárom éve fekszik a földben.
HAMLET Kié volt?
SÍRÁSÓ Hühű, de nagy franc volt az, tiszta egy bolond! Mit gondol, kié volt?
HAMLET Nem tudom.

SÍRÁSÓ A nyavalyás bolondja! Egyszer egy egész kancsó rajnai bort öntött a fejemre... Ez a koponya, uram, Yorické volt, a király tréfamesteréé.
HAMLET Ez? *(Elveszi a koponyát)*
SÍRÁSÓ Ez.
HAMLET Jaj, szegény Yorick! Ismertem őt, Horatio, végtelenül mulatságos fickó volt, tele pompás ötletekkel. Hány ezerszer cipelt a hátán, most meg – irtózok rágondolni. A gyomrom fölfordul. Itt csüngtek az ajkai, amiket ki tudja, hányszor összepusziltam... Hova lettek a vicceid? A bakugrásaid? A dalok, a rögtönzések, amiken az egész asztal gurult a röhögéstől?
Egy se maradt, hogy azzal kigúnyold a saját vigyorodat? Leesett az állad? Na menj be most bármelyik nagyságos asszonyhoz, és mondd meg neki, hogy ujjnyi vastagon is festheti magát, akkor is így fog kinézni. Ezen majd nagyot fog nevetni. - Figyelj, Horatio, mondj meg nekem valamit.
HORATIO Mit, fenség?
HAMLET Szerinted Nagy Sándor is így nézett ki a földben?
HORATIO Igen.
HAMLET És ilyen büdös volt? Fúú. *(Leteszi a koponyát)*
HORATIO Igen, fenség.
HAMLET Milyen közönséges célokra is felhasználhatók vagyunk, Horatio! Például gondolatban végig lehetne követni Nagy Sándor nemes porát odáig, hogy egy hordó lukját betapasztják vele.
HORATIO Az már szőrözés volna, így belemenni.
HAMLET Nem, egyáltalán nem, sőt, pontosan követnénk végig a valószínűség útján. Nagy Sándor meghalt, Nagy Sándort eltemették, Nagy Sándor újra porrá lesz, a por föld, a földből vályogot csinálunk, és miért ne lehetne azt a vályogot, amivé ő lett, éppen egy söröshordó tapasztására használni? *(Rögtönözve szaval)*
„Nagy Caesar meghalt, teste már agyag,
falat betömni kiváló anyag.
E por, melytől a világ rettegett,
most szigetel huzatot, hideget." -
De csönd, csönd, várjál. Itt jön a király, a királyné, az udvar.

3. ***Hogyan viselkedik Laertes Ophelia sírjánál?***
4. ***Miért köt bele Hamlet?***

Jön a Király, a Királyné, Laertes, Pap, urak, koporsóvivők
HAMLET Kit kísérnek? És ilyen csonka szertartással? Ezt olyankor csinálják, ha a halott,
kétségbeesve, saját életét oltotta ki. Rangos személy lehet. Lapuljunk és figyeljünk."
[…]
PAP A temetésben elmentünk odáig,
ameddig lehetett. Halála kétes;
ha nem szól közbe legfelsőbb parancs,
megszenteletlen földbe kéne tennünk a
végítéletig; imák helyett
törött cserép és kavics hullna rá. Így
megkaphatta szűzi koszorúját,
virágait, és harangszóval, szépen
tehetjük sírba.
[…]
LAÉRTES Tedd hát a földbe,
és szennyezetlen, szép tagjaiból ibolya
nőjön. Érzéketlen pap!
Az Isten jobbján angyal lesz a húgom,
miközben te a poklok fenekén üvöltesz.
HAMLET Micsoda?! Ophelia!
KIRÁLYNÉ *(virágokat szór)*
Virágot a virágnak. Isten áldjon.
Bár lettél volna Hamlet felesége,
s én nászágyadra hintenék virágot,
nem sírodra.
LAERTES Háromszoros csapás
hulljon százszor arra az átkozottra,
akinek szörnyű tette ép eszedtől
megfosztott téged! - Várjatok a földdel,
hadd öleljem még egyszer karjaimba.
(Beugrik a sírba)
Most szórjatok port előre és holtra,
míg akkora hegyet csináltok itt,
mely Pélionnál büszkébb, s az Olympos
felhős fejénél.
HAMLET *(előlép)*
Ki az, akinek fájdalma úgy az égbe fölkiált,
hogy megállnak a bolygók, s döbbenettel
hallgatják jajszavát? Az én vagyok,
Hamlet, a dán. *(Ő is beugrik a sírba)*
LAERTES *(dulakodik vele) A* pokol nyeljen el!
HAMLET Ez rossz ima.
Légy szíves, engedd el a torkomat, mert
bár nem vagyok heves vagy dühöngő,

hordok magamban valami veszélyt, hát
jobb, ha félsz. Vidd innen a kezed.
KIRÁLY Válasszák szét őket!
KIRÁLYNÉ Hamlet! Hamlet!
MIND Uraim!
HORATIO Nyugodj meg, jó uram!
Szétválasztják őket. Kijönnek a sírból
HAMLET Én addig küzdök ez ügyben vele,
amíg a szemhéjam pislogni bír.
KIRÁLYNÉ Édes fiam, miféle ügyben?
HAMLET Szerettem Opheliát. Nem ér annyit
negyvenezer fivér imádata,
mint az enyém. Te mit tennél meg érte?
KIRÁLY Hagyd, Laertes; bolond.
KIRÁLYNÉ Az Isten szerelmére, hagyja
békén.
HAMLET A szentségit, mutasd meg, mit
csinálnál! Sírnál? Vívnál? Böjtölnél?
Vezekelnél? Innál ecetet? Ennél krokodilt?
Én megcsinálom. Idejössz nyafogni, a
sírba ugrasz, hogy engem lefőzz?!
Temettesd magad őmelléje élve:
megteszem én is. Hegyekről locsogsz?
Hát hányjanak ránk földet tonnaszámra,
míg sírhalmunk hegye a nap tüzében
megpörkölődik, és az Ossa csúcsa
mellette csak szemölcs. Tessék, ugass,
én is tudok pofázni.
KIRÁLYNÉ Nincs magánál,
így tör ki rajta néha a roham.
Aztán elcsöndesül, mint a galamb, ha
kiköltötte pelyhes ikreit; bágyadtan üldögél.
HAMLET Hallod, barátom, mi az oka, *hogy*
így nekem rohansz? Mindig szerettelek - de
hagyjuk ezt. Fogadkozzon csak Herkules, a
hős: a macska nyávog, a kutya erős. *(El)*
KIRÁLY Kérlek, Horatio, ne hagyd
magára.
Horatio el
Laerteshez)
Gondolj arra, amit tegnap beszéltünk: a
dolgot nagyon gyorsan végrehajtjuk. -
Drága Gertrud, tartsd szemmel a fiad. E
sírra élő emlékmű kerül. Nemsokára eljön a
nyugalom: addig mindent kézben kell
tartanom.
Mind el

MÁSODIK SZÍN

A palota nagyterme.
Jön Hamlet és Horatio

Hamlet elmeséli Horationak, hogy a hajón, amely Anglia felé vitte, éjszaka ellopta Claudius levelét, amit az angol királynak írt, és Rosencrantzékra bízott. Miután elolvasta, írt helyette egy másikat, amelyben Rosencrantz és Guildenstern halálát kéri Claudius nevében.

5. ***Hogyan gondolkodik Hamlet Rosncrantzékról, a Királyról és Laertesről?***
6. ***Hogyan beszél Hamlet Osrickkal, a Király követével? Miért?***
7. ***Miért vállalja Hamlet a párbajt, holott rossz előérzete van?***
8. ***Mivel bízza meg a haldokló Hamlet Horatiót?***
9. ***Fortinbras szerint Hamlet jó király lett volna. Illik-e hozzá a katonai temetés?***

[…]
HORATIO Guildensternnek és
Rosencrantznak annyi.
HAMLET Ők imádták ezt a megbízatást! Nem
bánt a lelkiismeret; a végüket saját
fontoskodásuk hozta rájuk. Veszélyes
ám, ha kis senkik kerülnek nagy
ellenfelek feltüzesedett kardpengéi közé.
HORATIO Milyen király ez!...
HAMLET Ugye hogy most már kénytelen
vagyok - az apámat megölte, az anyámból
kurvát csinált, a királyválasztáskor
reményeim elé tolakodott,
végül már vadászott az életemre
a jó rokon - hát nem belső parancs,
hogy ez a kar leszámoljon vele? Nem
bűn-e hagyni, *hogy ez* a fekély
tovább rohasszon minket?
HORATIO Rövidesen megtudja Angliából,
hogy ott a dolog milyen véget ért.
HAMLET Rövid az idő, de az én időm.
Az egész emberélet is csak annyi, mint
amíg hangosan azt mondjuk: „egy". De
azt nagyon bánom, Horatio,
hogy Laertesszel oly goromba voltam:
az ő ügyében tükröződni látom a
sajátomat. Ki kell engesztelnem. Csak

az történt, hogy hivalkodó gyásza szörnyen fölingerelt.
HORATIO Csönd, ki jön itt?
Jön Osric
OSRIC *(leveszi a kalapját)* Hercegem, Isten hozta Dániában!
HAMLET Köszönöm alássan, uram. - *(Horatióhoz)* Tudod, ki ez a vízipók?
HORATIO Nem, fenség.
HAMLET Jó neked, te ártatlan, mert ezt ismerni: bűn. Sok a földje, és jól terem. Ha egy állatnak ennyi állata van, akkor az már a király asztalánál abrakolhat. Szép kis bájgúnár, de mondom: nagy határ sárral rendelkezik.
OSRIC Fenséges úr, ha időt szakítana rám, közölnék valamit a király őfelsége megbízásából.
HAMLET Figyelmem teljes odaadásával hallgatom önt, uram. Használja nyugodtan a kalapját: fejen a helye!
OSRIC Köszönöm, fenség, de nagyon meleg van.
HAMLET Dehogyis, kérem, nagyon hideg van, északi szél fúj.
OSRIC Meglehetősen hideg van, fenség, valóban.
HAMLET Es mégis valahogy a szervezetemnek olyan fülledt és meleg.
OSRIC Rendkívül, fenség, nagyon fülledt az idő – mármár - nem is tudom. Fenség, a király őfelsége küldött, hogy jelezzem: nagy összegű fogadást kötött fenséged fejére. Arról van szó -
HAMLET *(jelzi, hogy tegye föl a kalapját)* Kérem, ne felejtse -
OSRIC Nem, drága fenség, nekem így kényelmesebb, valóban. Nos tehát nemrég az udvarba érkezett Laertes: állítom, tökéletes úriember, telve a legjobb tulajdonságokkal, csiszolt modorú, hibátlan megjelenésű. Kertelés nélkül ki kell mondani: ő a nemes viselkedés mércéje és mutatója; mert mint kontinens a tájakat, úgy tartalmazza mindazt, amit úriember szeme látni kíván.
HAMLET Uram, ön páratlan vehemenciával ecseteli őt, jóllehet tudom, hogy erényeinek katalógusa meghaladná a normális memória teherbírását - ám így is csak araszol az ő dagadó vitorlái mögött. Nem fukarkodhatok a jelzőkkel: oly nagy formátumú szellemnek, olyan ritka és kivételes tehetségnek tartom, *hogy - az* igazat megvallva - egyetlen méltó mása a saját tükörképe, s akik követni próbálják, csak ámyképei maradnak.
OSRIC Fenséged csalhatatlanul jellemzi őt.
HAMLET S a relevancia, uram? Miért csomagoljuk a lovagot durva leheletünkbe?
OSRIC Kérem??
HORATIO *(Hamlethez)* Nem lehet, hogy más nyelven megértené? Próbálkozz.
HAMLET Mi célból került nevesítésre az úriember?
OSRIC Már... Laertes?
HORATIO *(Hamlethez)* Üres az erszénye, elszórta minden arany szavát.
HAMLET Igen, ő, uram.
OSRIC Tudom, hogy fenséged tud egyet s mást –
HAMLET Köszönöm, uram, hogy tudja. Bár, lássuk be, ez nem nagy dicsőség. - No igen?
OSRIC Tud egyet s mást Laertes kiválóságáról
HAMLET Ezt nem merném bevallani, nehogy őhozzá mérjem magam kiválóságban; egyébként más embert csak az ismer, aki önmagát ismeri.
OSRIC Úgy értem, fenség, kiválóságáról a fegyvernemében; ha hihetünk a kíséretében lévőknek, akkor verhetetlen.
HAMLET Mi a fegyvere?
OSRIC Kard és tőr.
HAMLET Az két fegyver. De mindegy.
OSRIC A király hat berber paripában fogadott vele, ő ezzel szemben letétbe helyezett - ha jól tudom – hat francia kardot és tőrt tartozékokkal, úgymint derékszíj, kardkötő, satöbbi. A hordószerkezetek közül három igazán gyönyörű, tökéletes összhangban a markolattal, finoman kimunkált szerelvény, mű-vészi kivitelben.
HAMLET Mit nevez „hordószerkezetnek"?
HORATIO *(Hamlethez)* Tudtam, hogy a lábjegyzeteket is tanulmányoznod kell, anélkül nem úszod meg.
OSRIC A „hordószerkezet", kérem, az a kardkötő.
HAMLET Ez a szó akkor volna helyes, ha egy hordó lógna az oldalunkon - hívjuk csak kardkötőnek. Tovább. Hat berber paripa egyfelől, hat francia kard tartozékokkal és három művészi kivitelű „hordószerkezet" másfelől: így fogad a francia a dánnal. De miért van mindez „letétbe helyezve", ahogy fogalmazott?
OSRIC A király, fenség, arra fogadott, ugye, hogy tizenkét csörte lesz fenséged és Laertes között, és hogy Laertes nem fog hárommal többször nyerni, mint fenséged. Ő pedig tizenkettőből kilencre fogadott. Es azonnal meg is lehetne ejteni a dolgot, ha fenséged válaszát megkapják.

HAMLET Na és ha nemmel válaszolok?
OSRIC Úgy értem, fenség, ha kiáll küzdeni.
HAMLET Uram, itt fogok sétálgatni a nagyteremben. Mondja meg a királynak, hogy engedelmével ilyenkor van a napi testedzésem. Hozzák a tőröket; ha az illető úrnak megfelel, és a király is tartja a fogadását,
én nyerek neki, ha tudok; ha nem, hát enyém lesz a szégyen meg az a pár találat, amit kapok.
OSRIC Ezt mondjam meg?
HAMLET Nagyjából, uram; majd díszítse ki ízlése szerint.
OSRIC Ajánlom magamat fenséged szolgálatára.
HAMLET
Orvendtem.
Osric el
Kénytelen magát ajánlani, mert más nyelv nincs, amelyik megtenné.
HORATIO Nézd, hogy szalad, közben a tojáshéj még ott van a fenekén.
HAMLET Az anyja csöcsével is udvariaskodott szopás előtt. Ez az alak, meg a sok hasonszőrű, akiket úgy imád a mai sekélyes kor, addig mozognak a társaságban, míg magukra szedik az éppen futó stílust, mint valami habot; azzal aztán átevickélnek a leg-komolyabb, elmélyült eszmecseréken is, pedig csak próbálj meg rájuk fújni: a sok kis hólyag rögtön kipukkad!
Jön egy Nemesúr
NEMESÚR Fenség, a király őfelsége ugyebár üzent az ifjú Osrickal, aki azt a választ hozta, hogy fenséged várja a nagyteremben. Mármost azt kérdezteti, *hogy* csakugyan
óhajt-e azonnal megmérkőzni Laertes-szel, vagy hosszabb előkészületet kíván.
HAMLET Kitartok a szándékom mellett, a király kívánsága szerint. Ha neki megfelel, én készen állok: most vagy máskor, feltéve, ha ilyen jó erőben leszek, mint most.
NEMESÚR A király, a királyné és mindenki jön.
HAMLET Meg vagyok tisztelve.
NEMESÚR A királyné azt kívánja, *hogy* fenséged szóljon néhány kedves szót Laerteshez, mielőtt elkezdenének vívni.
HAMLET Megfogadom a tanácsát.
Nemesúr el
HORATIO Veszíteni fogsz, fenség.
HAMLET Nem hiszem. Amióta Laertes Franciaországba ment, én egyfolytában gyakorlok. Előnyt is kaptam, győzni fogok. Te, el nem tudod képzelni, milyen rossz érzés szorítja a szívemet; de hagyjuk ezt.
HORATIO Ne, fenség...
HAMLET Hülyeség, csak afféle rossz előérzet, az ilyen inkább a nőket szokta bántani.
HORATIO Ha a lelked tiltakozik valami ellen, akkor hallgass rá. Szólok, *hogy* mégse fáradjanak ide, mert nem vagy formában.
HAMLET Szó se lehet róla. Nem adunk a megérzések-re. Ha egy veréb leesik, azt is a gondviselés akarja.

Ha most kell meglennie, akkor nem máskor lesz; ha nem máskor lesz, akkor most; és ha nem most, akkor előbb-utóbb úgyis.
Készen kell lenni rá. Mivel senki se tudja, mit hagy ki, ha itthagy mindent, miért baj, ha korábban itthagyjuk? Na, elég.
Asztalt hoznak be. Trombitások, dobosok, szolgák
párnákkal.
Jön a Király, a Királyné, Laertes, Osric, az egész
udvar, szolgák kardokkal és tőrökkel
KIRÁLY Hamlet, vedd ezt a kezet a kezemből.
(Laertes kezét Hamletébe teszi)
HAMLET *(Laerteshez)*
Bocsáss meg nekem. Megbántottalak,
de úriemberként légy megbocsátó.
Az itt levők tudják, s nyilván te is, hogy milyen súlyos elmebaj gyötör. Amit tettem, ha belegázolt az önérzetedbe,
ha sértette fiúi szívedet, kijelentem, hogy téboly volt csupán.
Hamlet bántotta Laertest? Nem ő. Ha Hamlet kivetőzik önmagából, és Laertesnek magán kívül árt,
azt nem Hamlet eszi, sohasem ő. Ki teszi hát? A tébolya. Ha így van, a sértettek közt ott van Hamlet is:
szegény Hamlet ellensége a téboly. Itt, mindenki előtt kimondom: rosszat nem akartam - ments föl nagylelkűen, s kérlek, fogadd el, hogy túllőttem a célon, megsebezve egy jó testvért.
LAERTES A szívem elfogadja
(pedig az hajtana a legvadabbul a bosszúra), ám a becsületem nem engedi, hogy megbékéljek addig, míg tekintélyes, idős mesterek ki nem mondják, hogy elégtételt vettem, s nevem tiszta marad. De addig is a barátságot elfogadom tőled, és barátságként őrzöm.
HAMLET Vállalom, és kiállok testvér küzdelemre. Adják a tőröket.
LAERTES Egyet ide.

HAMLET Te penge vagy, én meg csak
markolat; ügyességed, min sötéten a csillag,
úgy átsüt rajtam.
LAERTES Gúnyolódsz velem.
HAMLET A világért se.
KIRÁLY Osric, a tőröket! Hamlet öcsém,
tudod, miben fogadtunk?
HAMLET Pontosan.
De felséged a gyöngébb félre tett.
KIRÁLY Nem félek. Láttam mindkettőtöket;
őt jobbnak mondják, így hátránnyal
indul.
[…]
Előkészülnek a víváshoz. - Jön néhány szolga boros-kancsókkal
KIRÁLY Tegyék a bort az asztalra, oda.
Ha Hamlet győz z első két menetben vagy
legalább a harmadik során, adjon le minden
ágyú üdvlövést: a király iszik Hamlet
sikerére, és poharába igazgyöngyöt ejt,
értékesebbet, mint amit előtte négy dán
király viselt a koronáján. - Adják a
poharakat közelebb, és üzenjen a dob a
trombitának, a trombita a kint: ágyunak, az
ágyú föl az égnek, ég a földnek: „A király
Hamletre iszik"! - Kezdhetitek.
Ti, bírók pedig jól figyeljetek.
HAMLET *(Laerteshez)* Gyere, uram.
LAERTES Gyere, fenség.
Vívnak
[…]
LAERTES *(félre)* Pedig a lelkem inkább
visszafogna.
HAMLET Harmadik csörte, Laertes! Ne
játssz!
Vívjál teljes erődből, légy szives!
Úgy kezelsz, mint egy puha kisfiút.
LAERTES Azt mondod? Na gyere!
Vívnak
OSRIC Semmi, egyiknél se.
LAERTES Most figyelj! *(Megsebesíti Hamletet)*
Dulakodnak, közben elcserélik a tőröket
KIRÁLY Válasszák szét őket! Nincsenek
észnél.
HAMLET Nem, nem, tovább.
(Megsebesíti Laertest)
A Királyné összeesik
OSRIC Nézzék a királynét! Állj!
HORATIO Vér mindkét oldalon. Jól vagy,
fenség?
OSRIC Jól van, Laertes úr?
LAERTES *(Osrichoz)* Magamnak ástam ezt a
vermet, Osric. Az árulóból így lesz áldozat.
HAMLET Hogy van a királyné?
KIRÁLY Csak elájult a vértől.
KIRÁLYNÉ Nem, nem, az ital! Hamlet,
kisfiam! Az ital! Az ital! Megmérgeztek!
(Meghal)
HAMLET Merénylet! Hé! Az ajtókat bezárni!
Árulás! Nyomozzák ki!
Osric el
LAERTES Nem kell, Hamlet. Hamlet,
meghalsz te is. Nincs orvosság, mely
meggyógyítana: nincs benned
már egy félórányi élet.
A gyilkos eszköz ott van a
kezedben: éles és mérgezett. Az
aljasságom ellenem fordult. Itt
fekszem, örökre, s föl nem kelek.
Anyád mérget ivott. Már nincs
tovább. A király, a király az!
HAMLET A tőr is mérgezett?! Hát dolgozz,
méreg! *(Megsebesíti a Királyt)*
MIND Árulás! Árulás!
KIRÁLY Jaj, védjenek, barátaim! Még
élek!
HAMLET *(a Királyt inni kényszeríti)*
Te fajtalan, te undorító gyilkos!
Idd csak meg ezt. A gyöngyöd benne
van? Kövesd anyámat.
A Király meghal
LAERTES Ezt megérdemelte.
Saját maga keverte ki a mérget.
Hamlet, meg kell, hogy egymásnak
bocsássunk: téged ne terheljen apám halála,
se az enyém; mint ahogy engem
se a te halálod. *(Meghal)*
HAMLET Oldozzon föl az ég. Megyek
utánad. Végem, Horatio. Szegény
királyné, Isten veled.
Ti pedig, akik sápadtan remegtek,
mint néma szereplők egy színpadon, ha lenne
időm - de a szigorú őrmester, a Halál, már itt
van értem, hogy letartóztasson - elmondanám...
De így is jó. Végem, Horatio.
Te élsz; tudósítsd rólam és ügyemről a
gyanakvókat.
[…]
Kintről menetelés és lövés hallatszik

Mi ez a harci zaj?
Jön Osric

OSRIC Az ifjú Fortinbras jön győztesen
a lengyel harctérről, és így
köszönti az angol követeket.

HAMLET Meghalok, Horatio.
Az erős méreg maga alá győr.
Már nem tudom meg, mi hír
Angliából, de azt jóslom: a
választott király Fortinbras lesz.
Őrá adom szavam. Mondd el neki
a körülményeket, és hogy mi indított...
- aztán a csend.
(Meghal)
HORATIO Nemes szíve megállt. Jó éjt, édes
jó herceg. Angyalok éneke ringasson el.
Kintről menetelészaj
Miért közeledik a dobszó?
Jön Fortinbras, angol követek, katonák dobokkal és zászlókkal

FORTINBRAS Hol az a látvány?
HORATIO Mit szeretne látni?
Ha bajt és bánatot, hát helyben van.
FORTINBRAS Micsoda mészárlás! Gőgös
Halál, miféle ünnep lesz örök tanyádon, *hogy*
ennyi nemes vadat egy lövésre vérbe
fagyasztottál?
ANGOL KÖVET Iszonyu kép;
hát elkéstünk a hírrel Angliából. Süket a
fül, mely meghallgatta volna, hogy
végrehajtottuk, amit parancsolt: *hogy*
Rosencrantz és Guildenstem halott. Ki
fogja megköszönni?
HORATIO *(a Királyra mutat) Ő* soha,
akkor se, ha még mozogna a szája.
Nem ő rendelte el halálukat.
De ha már épp e vérfürdő után értek
ide - ön a lengyel csatából, ön
Angliából -, adjon utasítást,
hogy a halottakat egy emelvényen
közszemlére tegyék; s hadd mondjam el a
tanácstalan külvilág előtt, hogy mindez hogy
esett. Hallani fognak aljasságról, vérről és testi
bűnről, véletlen végzetről, vak gyilkosságról,
halált célzó alantas eszközökről,
s hogy ezek végül hogy ütöttek vissza
kitervelőikre. Elmondok mindent úgy,
ahogy volt.
FORTINBRAS Halljuk minél előbb, és hívjuk
el a főurakat is.
Én szomorúan veszem a szerencsét:
régről jogom van itt a koronához,
most hív az alkalom: élek vele.
HORATIO Erről is lesz majd mondanivalóm,
annak ajkáról, akinek szavát sokan
fogják követni. De siessünk, nehogy
e zűrzavar újabb bajok forrása legyen.
FORTINBRAS Négy századosunk
vigye Hamletet katonához illőn;
kiváló király lett volna belőle, ha
megadatik neki. Gyászzene és katonai
tiszteletadás kísérje útján.
Vigyék a holtakat. Ennyi tetem
a csatatérre illik, ide nem.
Menj, vezényelj sortüzet.

Mind el, gyászmenetben kiviszik a holttesteket, majd díszlövéssorozat hallatszik

VÉGE

Shakespeare: „*The rest is silence*”

Arany János fordítása:

„*A többi néma csend.*”